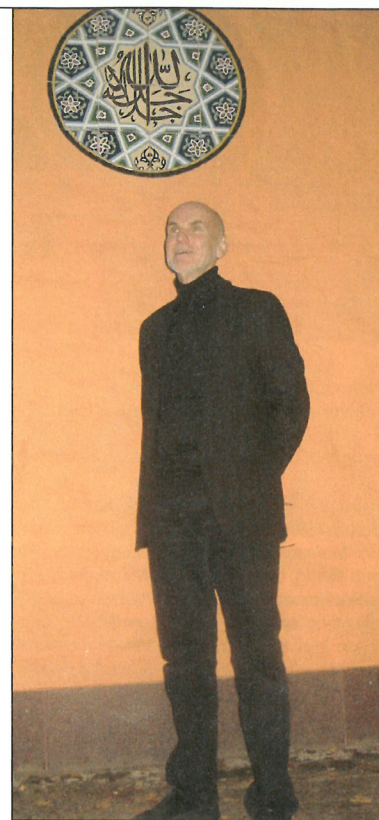

Utpostens dobbeltime

Trond Ali Lindstad

TEKST OG FOTO:
INGVILD MENES SØRENSEN OG IVAR SKEIE

*Trond Ali Linstad
under et islamsk symbol
på skoleveggen.*

Grønland i oktober. Vårt eget lille Grønland nært kjernen av det gamle Oslo. Snøen har ennå ikke tenkt på å drysse nedover hovedstaden. Det er fortsatt et fargerikt spill i bydelens høstpyntede trær. Fargeprakten i tøybutikkene i Grønlandsleiret er minst like flott. Den får oss til å tenke på sommeren som er forbi. Her skinner det i alle regnbuens glade farger. Det lukter sterkt og fristende fra en restaurant vi passerer. Jeg brukte 20 minutter med trikken for å komme fram, men sansene mine innbiller meg at jeg har reist mye lenger. Her er folk av mange nasjonaliteter, og det oppleves som det er et mindretall som deler min høstbleke lyse hudfarge. Hva visste vel de gamle munkene som drev urtehager i området her om at bydelens ettervekst skulle bli så fargerik? Kanskje var klostrene ganske internasjonale selv? Gamle historiebøker gir oss noen hint om det.

Vi skal ikke dvele for mye ved fortiden. Vi har nemlig en avtale ved Urtehaven legekontor og leter oss fram i gate navn som lyder kjent, men som vi ikke har besøkt tidligere. Døra er låst, men nede i gata dukker det opp en smilende kar som vinker til oss med en lang påbegynt baguett uten pålegg. Sannsynligvis en erstatning for middag i en travel fredag ettermiddag. Vi slipper ikke inn på kontoret. Han har lagt igjen nøklene i bilen og jammen er han ikke låst ute fra garasjen i kjelleren også. Han kommer rett fra Ullersmo landsfengsel hvor han har vært imam for de innsatte under fredagsbønnen. Det piper sånn i detektorer i sikkerhetskontrollen hvis han kommer med nøkler i lomma, så det er like greit å være dem foruten. Men mannen vet råd. Han har kjente i nabolokalene som slipper oss inn og lar oss bruke et rom til vårt lille intervju.

Men hvem er denne mannen vi har møtt? Trond Ali Linstad, lege ved Urtehaven legesenter, tidligere rektor ved Urtehaven skole, tidligere leder av Palestinakomiteen (70-tallet), samfunnsengasjert, opptatt av undertrykte folkegruppers ve og vel, muslim, fortsatt sterkt engasjert i Urtehaven ... Dette må vi dukke litt dypere ned i.

– Si litt om bakgrunnen din, Linstad, hvor er du fra?

Jeg vokste opp på Majorstua og tok artium ved Fagerborg videregående skole. Så dro jeg noen måneder til sjøs mens jeg tenkte over hva jeg skulle bli. Min mor syntes nok det var fint om jeg kunne bli lege. Selv hadde jeg kanskje mer tenkt på å bli lektor. Det endte nå med medisin, og jeg kom inn i Bergen. Der var jeg ca en uke før jeg byttet plass med en annen og kom over til Oslo. Jeg var vel ferdig i '69, tror jeg.

– Du har gjort mye forskjellig etter den tid. Hvor kom engasjementet ditt fra?

Jeg var nok en «vanlig» gutt i ungdommen, ikke noe spesielt politisk aktiv. Jeg har ingen religiøs bakgrunn, og jeg vokste opp i en familie uten akademiske tradisjoner. Men du vet, det var en tid med mye politisk uro rundt i verden. Det var Vietnamkrig. Det var mye undertrykking flere steder. Vi oppdaget begrepet imperialismen. Palestinerne... Det våknet et enormt engasjement i meg. Jeg måtte ut å jobbe. Det var tiden for det. Jeg fant mye støtte for mine tanker i marxismen og ble aktiv i ml-bevegelsen. Da jeg var ferdig med å studere hadde jeg ikke tid til å vente på turnustjenesten. Jeg måtte ut. Jeg reiste til England og tok et tropemedisinkurs, og så var jeg klar for å dra.

– *Hvor gikk ferden?*

Jeg reiste til Libanon og banket på døren hos den palestinske Røde halvmåne, tilsvarende vårt Røde kors, og spurte om de hadde bruk for meg. Det hadde de. Det var krig. Det hadde akkurat kommet en stor konvoi med masse medisinsk utstyr. Vi reiste inn i Jordan, 1970, og etablerte klinikker i palestinske flyktningleire. Etter hvert forsvant de andre hjelpearbeiderne. Jeg var alene igjen som doktor. Det var fortsatt noe utstyr. Jeg ønsket å fortsette. Jeg ble spurt av den palestinske geriljaen oppe i fjellene om jeg kunne være lege for dem også, og jeg svarte ja. De hadde ingen annen. Vi lagde klinikk i en utgravd grotte i fjellet, og jeg bodde der. Senere fikk jeg kontakt med noen beduiner i utmarken som jeg også var doktor for. Jeg alternerte mellom disse tre gruppene, flyktningeleirene, geriljaen og beduinene. Så smalt det på nytt. Det var sammenstøt mellom den jordaniske hæren under kong Hussein og den palestinske geriljaen – Black september. Det haglet med kuler rundt oss, og vi måtte bare springe. Jeg var der oppe i fjellene sammen med mine muslimske venner. Noen av dem falt. Jeg tenkte nå dør jeg, men det skulle ikke bli sånn. Angrepet roet seg ned, og det ble ikke så stort som en først hadde trodd. Det var to tanker som falt ned i hodet mitt da jeg trodde jeg skulle dø. Den ene var at jeg tenkte det var bra å dø her blant mine

palestinske geriljakamerater, de var bra folk. Det andre var at jeg skulle i grunn ha vært snillere med mora mi mens jeg levde...!

– *Hvor lenge levde du i dette spente området?*

Jeg ble utvist fra Jordan etter Black September i 1971 og tok turnustjenesten ved Larvik sykehus og i Sauda. Prøvde litt forskjellig etterpå, noe sosialmedisinske greier i Skien, eller hvor det var.... Jeg var leder i Palestinakomiteen en 8–10 år, og da det på slutten av 70-tallet var snakk om å bygge helse-team i Sør-Libanon, sa min kone at nå fikk jeg vel reise ut igjen. Jeg hadde jevnlig kontakt med palestinerne i den tiden og reiste en del opp og ned, faktisk nærmere 20 år.

Linstad fikk mange muslimske venner i den tiden, som han samtalte og diskuterte mye med. Han levde nært til den islamske religion i mange år. Han kom etter hvert fram til en erkjennelse om at hans marxistiske forklaringsmodell ikke var tilstrekkelig. Han manglet et gudsbegrep. Det fant han i islam. Han ble muslim og tok tilnavnet Ali for å markere dette.

Trond Ali og Ingvild foran Urtehagen.

Jeg har ikke hatt en brå omvendelse eller blitt et annet menneske. Jeg vil heller si at det er et ledd i den kontinuerlige prosess gjennom livet. Jeg er den samme, men man er hele tiden i endring – utvikler seg. For meg har det vært å gå over i en ny forklaringsmodell. Jeg lette etter det bakenfor og fant den islamske gud som en logisk skaperkraft bak de logiske systemer i naturen. «Gud» blir logikken i verden – prinsipielt ikke mulig å gripe for den menneskelige forstand. For meg er dette fullt forenelig med den moderne, vitenskapelige tankemåte som for eksempel i medisinen. Det sentrale i Koranen som profeten stadig vender tilbake til når vanskelige spørsmål drøftes, er «tenk selv», altså bruk fornuft, logikk.

Vi kan ikke fri oss fra å dumpe innom spørsmål om de negative sidene ved islamsk kultur som vi hører så mye om, kvinneundertrykking, æresdrap, blodhevnetradisjoner og så videre.

Legen ved sitt arbeidsbord.

– Hva tenker du om det?

Mitt syn er at dette i hovedsak skyldes tilbakeliggende kultur og ikke religionen. Det er slik at den del av verden der islam i dag står sterkt, ikke har gjennomgått den kulturelle utvikling som Vesten har gjort etter renessansen. Tenkningen rundt religionen gjenspeiler samfunnet ellers. Når samfunnet utvikles vil også tolkningen av religionen endres i tråd med utviklingen. Men de grunnleggende tesene vil bestå, slik at religionens hovedbudskap er det samme.

– Mange er mer opptatt av helse, velvære og nytelse enn av de tradisjonelle religioner. Har samfunnet endret seg slik at helse er blitt en av vår tids religioner?

Vi kan kanskje kalle dette for den nye tids småguder. Folk styrer etter sine egne mål, har sin egen moral. Men jeg tror etikken, moralen må være knyttet til en religion – noe ytre som vi har felles. Her i Norge er påvirkningen fra den kristne religion det som har gitt vårt samfunn vår moral. Vi må ha noe utenfor oss selv som legger premissene. Jeg tror det vil bli et kaotisk samfunn hvis alle bare skal følge sine egne mål og det de selv mener er rett.

– Videre om deg selv. Du sluttet å reise fast til Midtøsten. Hva gjør du nå?

Linstad synes å ha kommet dit hen i samtalen at han får snakke om sitt hjertebarn. Han tar oss med ut til en gammel bygning like ved kontoret. En liten fargeklatt midt blant de golde murhusene. Et lavt hus malt i en behagelig varm ferskenfarge, omkranset av løvtrær i høstprakt.

Dette er Urtehagen skole – en privat barneskole – Norges eneste med muslimsk formålsparagraf. Skolen er en ideell stiftelse. Vi startet opp her i 1990, først med barnehage. Skolen kom etter hvert. Jeg var rektor her ca ett års tid. Det ble etter hvert krav fra Undervisningsdepartementet om at rektor skulle ha pedagogisk utdanning så jeg måtte overlate den rollen til andre. Men jeg er aktivt inne i styre og stell på dagtid. Vi startet altså med

en barnehage. Nå har vi tre stykker med til sammen 140 barn. I tillegg har vi fått godkjenning fra departementet til en grunnskole for 500 elever. Vi har per i dag 110 elever fordelt på fem klassetrinn. I tillegg har vi en ettårig videregående skole for innvandrerkvinner. Det er lagt opp som en forberedelse til yrkesaktivitet i det norske samfunn. Vi har 40 plasser, og det står 300 på venteliste!! Jeg tenker sånn at hvis jeg kan være med å gjøre noe positivt for andre så er det bra. Av dem som benytter vårt tilbud er det flest muslimer, men vi har også ikke-muslimske innvandrere og norske barn uten muslimsk tilknytning. Vi satser på kvalitet og har et islamsk fundament. Lærerkreftene er som ved skoler flest et snitt av dem som har gått ut av lærerskolene i Norge. Vi har tilbud om SFO (skolefritidsordning). I stedet for KRL-faget (Kristendom Religion Livssyn) som finnes i den norske skolen, har vi IRL (Islam Religion Livssyn). Men ikke-muslimske barn, kan få fritak for denne biten.

Han snakker videre om ungdomsklubb og fritidssenter som finnes i et par andre bydeler. Vi får også vite at lokalene vi sitter i er kontorer for skolen, provisorisk løsning, men det var viktigere å komme i gang. Under en pause i intervjuet dukker noen opp med nøkler til garasjen. Linstad får hentet sine kontornøkler og annet i bilen. Det ordner seg, han har i grunnen ikke sett ut til å være synlig bekymret for noe annet heller.

– Men doktorgjeringen, hva er det blitt til med den de siste årene?

Jeg hadde en periode kontor på Helsefyr. Mens vi holdt på med oppbyggingen av Urtehagen, så jeg at det kunne være fint å tenke helhetlig og å gi flere tilbud ut fra samme senter. De første årene hadde jeg et legetilbud i 2. etasje på barne-

Hos Dr. Linstad tar man av seg på beina....

hagen på kveldstid. Etter hvert har jeg flyttet over til kontorene her i Nordbygata. Jeg har åpent hver dag fra 19–21. Folk kommer innom etter behov. Jeg har ikke timebestilling. Jeg driver vel kanskje litt annerledes enn en vanlig fastlegepraksis, men jeg har forhandlet med bydelen og fått forståelse for å drive på min måte. Jeg har en liste med navn, men jeg vet ikke om de hører til på den alle som kommer. Jeg tar dem nå i mot. Det er mest innvandrere. Mange av dem vet ikke hvem som er deres fastlege. Jeg prøver å oppfordre dem til å få oppfølging videre der, men jeg vet ikke...

– Du driver en slags drop-in praksis i et internasjonalt miljø. Er dine pasienter annerledes enn andre pasienter?

Neeee! Jeg tenker ikke noe på det. Det er mye innvandrere som kommer til meg, men folk er folk og sykdommer er sykdommer. Jeg tenker i grunnen ikke over hvor de ulike kommer fra. Vi tar opp problemene de kommer med, og det er vel ikke så ulikt andre pasientpopulasjoner. Det måtte være etter hvordan man ser på sykdom i de ulike kulturer. Men jeg tror forskjellene går mer på utdanningsnivå, og hvordan de ulike grupper forholder seg til sykdom enn hvilken nasjonalitet som er den opprinnelige.

Etter 20 års kontakt med palestinere gjennom sin legegjerning og senere arbeid i et internasjonalt miljø her hjemme er Trond Ali Linstad mer enn vant med forskjelligartethet blant sine pasienter. Men medisinen blir den samme uansett hvem han forholder seg til. Når det gjelder hans egen endring fra radikal kommunist til troende muslim, mener han det heller ikke har hatt noen stor innvirkning på hans forhold til medisinen. Det sosiale engasjementet er fortsatt hans utgangspunkt. Men han har en ny forklaringsmodell på de store spørsmål i livet.

Har du kommentarer, reaksjoner eller spørsmål om artikkelen? Inspirerer den deg til å skrive noe selv? Ansvarlig redaktør for denne artikkelen har vært Ingvild Menes Sørensen. Kontakt henne på ingmenes@online.no